

Eunika Baron-Polańczyk

"Instytucje edukacji sportu i rekreacji elementami jedności życia polkowiczian", Włodzimierz Olszewski, Polkowice 2012 : [recenzja]

Problemy Profesjologii nr 2, 245-248

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Eunika Baron-Polańczyk

Recenzja książki

Włodzimierz Olszewski

Institucje edukacji sportu i rekreacji elementami jakości życia polkowiczian

Wydawnictwo Dolnośląskiej Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Techniki
w Polkowicach, Polkowice 2012.

W roku 2012 nakładem Dolnośląskiej Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Techniki w Polkowicach ukazało się dziewięć monografii, stanowiących dorobek naukowy zespołów badawczych, zajmujących się dziewięcioma obszarami przemian społeczno-gospodarczych Polkowic w latach 1990-2010. Jednym z tych obszarów jest analiza głównych instytucji edukacji, sportu i rekreacji jako istotnych elementów aktywności mieszkańców Polkowic, mających wpływ na jakość ich życia.

Problematyka podjęta w opracowaniu jest bardzo ważna dla rozwoju zarówno jednostek, jak i całych społeczności, dla których jakość życia pozostaje w bezpośrednim związku z potencjałem tkwiącym w człowieku i wspólnotach lokalnych, umożliwiając im realizację ważnych dążeń. Wielu badaczy (przykładowo Z. Kwieciński, A. Zandecki, J. Czapiński, M.J. Kohn czy T. Rostowska) wykształcenie i edukację traktuje jako jeden z głównych wyznaczników dobrostanu. Na przykład E. Smith do kryteriów jakości życia zaliczył: przychód, środowisko życia, zdrowie, edukację, status społeczny, rekreację i czas wolny. W tym ujęciu „jakość życia jednostki jest uzależniona od jakości środowiska, w którym ona żyje”¹. Wychoząc z tego założenia autor podjął próbę zaprezentowania przemian środowiska edukacyjnego i sportowo-rekreacyjnego Polkowic w okresie dwudziestolecia po transformacji ustrojowej, kiedy w wyniku decentralizacji władzy samorząd lokalny ma autentyczny wpływ na rozwój swoich „małych ojczyzn”.

Monografia autorstwa Włodzimierza Olszewskiego, licząca 455 stron, jest napisana poprawnie pod względem językowym i w pełni odpowiada wymogom dla tekstów naukowych.

¹ T. Rostowska, *Małżeństwo, rodzina, praca a jakość życia*, Wyd. Impuls, Kraków 2009, s. 27.

Autor wyłożył we wprowadzeniu ideę podjęcia badań jakości życia i rolę, jaką może pełnić taka publikacja.

W rozdziale pierwszym bardzo syntetycznie i problemowo prezentuje kluczowe pojęcie jakości życia. Badacz wskazując na wieloaspektowość i różnorodność definicji (daje przykład 7 definicji) oraz ujęć (np. podejście normatywne, procesualne i interakcyjne) – podrozdział 1.1. Drugi podrozdział ma wyraźnie metodologiczny charakter, gdzie autor odnosząc się do 7 typów kapitału (według metodologii PwC) określił cel podjętych badań. Jest nim analiza stanu systemu oświaty, szkolnictwa wyższego, wybranych form edukacji dorosłych oraz instytucji sportu i rekreacji w gminie Polkowice w 2010 r. (diagnoza stanu) w powiązaniu z przemianami tych procesów na przestrzeni 20-lecia. Dało to możliwość czynienia analiz komparatystycznych osadzonych w orientacji ilościowej i jakościowej. Ujęcie ilościowe posłużyło diagnozowaniu zasobów lokalowych, kadrowych i strukturalnych, natomiast jakościowe rozpoznaje formy i metody pracy stosowane w prezentowanych instytucjach. Autor dokonał koniecznej operacjonalizacji sposobów przemian, poprzez dobór adekwatnych wskaźników liczbowych, w tym wykorzystując wyniki egzaminów, sprawdzianów i EWD (Edukacyjna Wartość Dodana). W rozdziale tym wskazano także etapy postępowania badawczego oraz liczne źródła danych, służące gromadzeniu wiedzy dla ich naukowego opracowania.

W rozdziale drugim, w krótkim podrozdziale autor obrazuje zasadnicze zmiany w systemie edukacji w Polsce, dokonując zestawienia zadań organów administracji państwowej i samorządowej, a także tabelaryczne, porównawcze zestawienie systemów – polskiego i europejskiego. Zarysowane w podrozdziale zmiany są cennym źródłem informacji o różnicach i podobieństwach oraz wskazują na decentralizację systemu. W kolejnym podrozdziale autor wskazuje na unikatowy dokument, powstały w Polkowicach, tj. samodzielny „Program rozwoju oświaty w Gminie Polkowice na lata 2001-2010”, który mimo krytycznych uwag autora świadczy o randze, jaką polkowiccy radni nadają oświacie i wskazując, że „pierwsza dekada XXI wieku to milowy krok w historii polkowickiej oświaty”. Zasadniczą część monografii stanowi analiza i ocena stanu oświaty w gminie, zawarta w podrozdziale 2.3, która zawiera aż 220 stron. Instytucje oświatowe podzielone zostały według klucza instytucjonalnego, co jest zapewne korzystne dla badanych instytucji, nadzoru pedagogicznego i administracyjnego, gdyż obrazuje potencjał każdej placówki osobno. Pewnym mankamentem jest brak wprowadzenia do tego podrozdziału i przybliżenia strukturalnego klucza czynionych analiz. Klucz ten daje się odczytać z treści opracowania, ale czasami bywa zaburzony.

Sposobem analizy potencjału rozwojowego placówek oświatowych jest ujęcie dynamiczne, rejestrujące zmiany w badanych podmiotach, w tym szczególnie te, na które wpływ mają same szkoły i władze samorządowe. Dane przywołane w opracowaniu nie zawsze są kompletne i pochodzą zarówno z sondażu diagnostycznego, jak też z informacji i raportów składanych Radzie Miejskiej. Całość jest wsparta analizą jakościową na podstawie wskazań i samoocen placówek w aspekcie oddziaływań wychowawczych i dydaktycznych, czego miarą są sukcesy indywidualne uczniów i zbiorowe szkół. To solidne, bogate w dane liczbowe i zestawienia statystyczne opracowanie. Komentarze i wyjaśnienia autora są trafne i syntetyczne. Cennym wkładem autora do rozpoznania relacji jakości życia polkowiczian ze stanem lokalnych instytucji edukacyjnych jest pokazanie metodologii pomiaru efektywności kształcenia poprzez nakładanie na wyniki zewnętrznych egzaminów gimnazjalnych wskaźnika edukacyjnej wartości dodanej (EWD), co pokazuje nie tylko bezwzględny wynik egzaminów, ale także pracę szkoły w procesie edukacyjnym. Porównanie EWD polkowickich gimnazjów z ościenymi miastami jest ze wszech miar trafne z uwagi na zbliżony potencjał i podobne uwarunkowania środowiskowe w regionie LGOM. Unikatowość działań samorządu lokalnego Polkowic w zakresie poszukiwania modelowych i spójnych rozwiązań w obszarze oświaty jest przedmiotem analiz w kolejnej części podrozdziału dotyczących szkolnictwa ponadgimnazjalnego. Samorząd Polkowic jako jeden z pierwszych w kraju przejął od Kuratorium Oświaty prowadzenie szkoły średniej jako zadania zleconego, wybudował z własnych środków nowoczesny kompleks edukacyjny, tworząc warunki do budowania zasobów kapitału ludzkiego i społecznego na miarę swojej wizji.

W dalszej części autor omawia stan oświaty dorosłych w Polkowicach, zarówno w formach szkolnych (np. LOD, studia policealne). Nawiązując do idei LLL (Lifelong Learning) dość szczegółowo prezentuje nowy twór na mapie edukacyjnej gminy – Polkowicki Uniwersytet Trzeciego Wieku.

W dość obszernym podsumowaniu (25 stron) autor dokonuje zbiorczego porównania, wskazując na imponujący stan wyposażenia placówek w urządzenia specjalistyczne i zbiory biblioteczne oraz bazę sportową. Godny podkreślenia jest także poziom wykształcenia nauczycieli, stopnie awansu zawodowego oraz doskonalenie zawodowe. Rozdział jest bardzo obszerny, co wynika z bogactwa zebranego materiału, co z kolei może wpływać na trudności percepcyjne u czytelników, ale autor zdaje sobie z tego sprawę, a jednak uznaje pozyskane treści za ważne dla celów kronikarsko-dokumentacyjnych, sprawozdawczych i ewentualnych dalszych badań źródłowych i zdecydował się umieścić je w całości.

Szkolnictwu wyższemu w Polkowicach poświęcony jest rozdział trzeci. To ważna część opracowania zamykająca dyskurs o edukacyjnych zasobach Polkowic, jako komponenta jakości życia społeczności lokalnej. Autor dokonał interesującego wprowadzenia analitycznego, dotyczącego zmian w szkolnictwie wyższym w Polsce, w ostatnich 20-stu latach, a następnie w sposób zwarty i fachowy zobrazował rozwój Dolnośląskiej Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Techniki w Polkowicach na tle innych uczelni w regionie. Widoczna jest zmiana struktury tego rozdziału w stosunku do poprzednich.

Jakby w sposób naturalny autor przechodzi do rozdziału czwartego dotyczącego kapitału ludzkiego. Jest to opracowanie komparatystyczne, ukazujące ten kapitał w województwie i powiecie porównawczo na tle innych regionów Polski.

Rozdział piąty łączy jakość życia społeczności lokalnej z rozwojem aktywności sportowo-rekreacyjnej. To interesujący poznawczo, wsparty zapleczem teoretycznym tekst obrazujący sport dzieci i młodzieży oraz sport wyczynowy, a także rekreację ze szczególnym uwzględnieniem roli Regionalnego Kompleksu Rekreacyjno-Rehabilitacyjnego AQUA-PARK.

Całość monografii zamyka zakończenie, dobrze systematyzujące wyniki przeprowadzonych badań. Jest klarowne i wypełnia te aspekty syntezy, które w części analitycznej, szczególnie dotyczące instytucji edukacyjnych były nieco słabiej obecne w treściach komentarzy autorskich. Książka napisana jest ze znanstwem tematu, co nie jest zaskoczeniem, gdyż autor jako badacz społeczności lokalnych, wieloletni dyrektor Zespołu Szkół w Polkowicach, a następnie jako jeden z inicjatorów powołania w Polkowicach uczelni i pierwszy jej Kanclerz (funkcję tę pełni nadal) posiada pełne kompetencje do dokonywania syntetycznej prezentacji stanu i oceny systemu oświaty, szkolnictwa wyższego, wybranych form edukacji dorosłych oraz sportu i rekreacji.

Publikacja obrazuje dynamiczny rozwój instytucji edukacyjnych i sportowo-rekreacyjnych Polkowic i może stanowić ważny przykład w dyskursie na rzecz istoty i roli samorządów lokalnych dla budowania kapitału ludzkiego i intelektualnego, a co za tym idzie – jakości życia.